

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра менеджменту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи
_____ О.А. Лагоднюк

“ ___ ” _____ 20__ р.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ”

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність 073 “Менеджмент”

спеціалізація Менеджмент організацій і адміністрування,
Менеджмент інноваційної діяльності

Національний університет
лісового господарства
та природокористування

Робоча програма “Фінансовий менеджмент” для
студентів за спеціальністю 073 “Менеджмент”. Рівне: НУВГП,
2016. 13 с.

Розробник: Мороз Е.Г., к.е.н., ст. викладач кафедри менеджменту.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту

Протокол від “_____” _____ 2016 року № _____

Завідувач кафедри _____

Національний університет
лісового господарства
та природокористування

(_____ (Кожушко Л.Ф.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією за спеціальністю
073 “Менеджмент”.

Протокол від “_____” _____ 2016 року № _____

Голова науково-методичної комісії _____ Кожушко Л.Ф.
(підпис) (прізвище та ініціали)

© Мороз Е.Г., 2016 рік

© НУВГП, 2016 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>07 “Управління та адміністрування”</u> Спеціальність <u>073 “Менеджмент”</u>	За вибором	
Модулів – 4	Спеціалізації <u>“Менеджмент організацій і адміністрування”</u> , <u>“Менеджмент інноваційної діяльності”</u>		
Змістових модулів – 3		5-й	6-й
Загальна кількість годин – 120 год.		10-й	12-й
		Лекції	
		22 год.	2 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,6 СРС – 4,9	Рівень вищої освіти: магістр	Практичні	
		20 год.	8 год.
		Самостійна робота	
		78 год.	110 год.
		Вид контролю:	
		залік	залік

Примітка.

Співвідношення кількості аудиторних занять та СРС становить:

для денної форми навчання – 35,0% до 65,0%;

для заочної форми навчання – 8,3% до 91,7%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни “Фінансовий менеджмент” полягає у формуванні в студентів – магістрів сучасного економічного мислення, а саме системи спеціальних знань й умінь у сфері управління фінансовими ресурсами підприємств, практичних навичок їх застосування під час знаходження оптимальних фінансових рішень.

Предметом вивчення дисципліни “Фінансовий менеджмент” є теоретичні та практичні засади управління фінансовими ресурсами, активами і капіталом підприємства, забезпечення росту його фінансової й ринкової вартості.

Завдання – теоретична та практична підготовка з питань: вивчення сутності, мети та функцій управління фінансовою діяльністю підприємств, розроблення фінансової стратегії підприємства, управління формуванням та ефективним використанням активів і капіталу підприємства, основ управління інвестиціями підприємства, управління грошовими потоками підприємства, управління фінансовими ризиками, основ антикризового фінансового управління підприємства.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

- сутність, мету та функції управління фінансами підприємства;
- методологічні засади організації управління фінансовою діяльністю підприємства;
- основи управління формуванням та ефективним використанням активів і капіталу підприємства;
- основи управління інвестиціями підприємства для забезпечення реалізації стратегії їх економічного розвитку;
- основи управління грошовими потоками підприємства з метою забезпечення їх платоспроможності та фінансової стійкості;
- основи управління фінансовими ризиками підприємства та основ антикризового управління підприємством.

вміти:

- формувати систему інформаційного забезпечення фінансового менеджменту на підприємстві;
- досліджувати фінансовий стан підприємства, шукати резерви його зміцнення;
- розробляти фінансовий план підприємства у межах окремих підсистем;

- застосовувати основні методи аналізу та планування активів підприємства, капіталу, оцінку ефективності реальних і фінансових інвестицій;

- проводити оцінку фінансових ризиків та вірогідності банкрутства, виявляти шляхи його запобігання.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретико-методологічні засади організації фінансового менеджменту

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади організації фінансового менеджменту підприємства

Тема 1. Сутність, мета і функції фінансового менеджменту підприємства

Поняття фінансового менеджменту підприємства, місце фінансового менеджменту у загальній системі управління фінансовою діяльністю підприємства. Основні принципи фінансового менеджменту. Мета та завдання фінансового менеджменту. Система функцій фінансового менеджменту.

Тема 2. Система забезпечення фінансового менеджменту підприємства

Поняття і склад систем забезпечення фінансового менеджменту. Система організаційного забезпечення, її сутність та зміст. Система інформаційного забезпечення. Системи, прийоми та методи фінансового аналізу. Форми та етапи здійснення фінансового аналізу. Системи і методи внутрішнього фінансового контролю.

Тема 3. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках

Актуальність та сутність визначення вартості грошей у часі. Майбутня вартість грошей та порядок її визначення. Сутність понять “дисконтування” та “компаундування”. Теперішня вартість грошей та методика її визначення.

Модуль 2. Основні функції та складові фінансового менеджменту підприємства

Змістовий модуль 2. Основні функції фінансового менеджменту підприємства

Тема 1. Управління активами підприємства

Сутність та задачі управління активами, особливості управління активами на різних етапах розвитку підприємства. Зміст політики управління необоротними активами. Сутність та головне завдання управління оборотними активами підприємства. Управління запасами підприємства, показники та методи аналізу запасів підприємства. Управління поточною дебіторською заборгованістю. Управління фінансуванням оборотних активів за рахунок чистого оборотного капіталу.

Тема 2. Управління капіталом підприємства

Сутність та завдання управління капіталом підприємства. Оптимізація структури капіталу. Зміст категорії “операційний леверидж”. Управління дивідендною політикою підприємства, її сутність та типи. Управління амортизаційною політикою підприємства. Управління емісією акцій. Управління формуванням позикових фінансових ресурсів. Лізинг та зміст та порядок здійснення лізингових операцій.

Тема 3. Управління грошовими потоками підприємства

Сутність та завдання управління грошовими потоками підприємства. Показники та методи аналізу. Поняття оптимізації грошових потоків підприємства, планування обсягів та структури грошових потоків. Система платіжних календарів підприємства.

Тема 4. Управління прибутком підприємства

Сутність та завдання управління прибутком підприємства. Цінова політика та її вплив на формування доходів підприємства. Управління розподілом та використанням прибутку у господарській діяльності суб’єктів господарювання.

Змістовий модуль 3. Складові фінансового менеджменту підприємства

Тема 1. Основи управління інвестиціями підприємства

Економічна сутність та класифікація інвестицій. Показники та методи аналізу інвестиційної діяльності. Інвестиційна політика

підприємства. **Управління фінансовими інвестиціями, основні види та моделі оцінки вартості інструментів інвестування.** Формування портфеля фінансових інвестицій.

Тема 2. Управління фінансовими ризиками підприємства

Економічна сутність та класифікація фінансових ризиків підприємства, сутність та завдання управління фінансовими ризиками. Методи оцінки фінансових ризиків підприємства. Обґрунтування управлінських рішень в умовах ризику. Внутрішні механізми нейтралізації фінансових ризиків, методи запобігання ризиків.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	л	п	с	усього	л	п	с
1	2	3	4	5		5	6	7
Модуль 1.								
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади організації фінансового менеджменту підприємства								
Тема 1. Сутність, мета і функції фінансового менеджменту підприємства	9	2	1	6	13	1	–	12
Тема 2. Система забезпечення фінансового менеджменту підприємства	13	2	3	8	12	–	–	12
Тема 3. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках	10	2	2	6	9	–	1	8
Разом за змістовим модулем 1	32	6	6	20	34	1	1	32
Модуль 2.								
Змістовий модуль 2. Основні функції фінансового менеджменту підприємства								
Тема 1. Управління активами підприємства	20	4	4	12	19	1	2	16

Тема 2. Управління капіталом підприємства	16	4	2	10	16	–	2	14
Тема 3. Управління грошовими потоками підприємства	12	2	2	8	10	–	–	10
Тема 4. Управління прибутком підприємства	12	2	2	8	13	–	1	12
Разом за змістовим модулем 2	60	12	10	38	58	1	5	52
Змістовий модуль 3. Складові фінансового менеджменту підприємства								
Тема 1. Основи управління інвестиціями підприємства	14	2	2	10	13	–	1	12
Тема 2. Управління ризиками підприємства	14	2	2	10	15	–	1	14
Разом за змістовим модулем 3	28	4	4	20	28	–	2	26
Усього годин	120	22	20	78	120	2	8	110

5. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Сутність, мета і функції фінансового менеджменту підприємства	1	–
2	Система забезпечення фінансового менеджменту підприємства	3	–
3	Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках	2	1
4	Управління активами підприємства	4	2
5	Управління капіталом підприємства	2	2
6	Управління грошовими потоками підприємства	2	–
7	Управління прибутком підприємства	2	1
8	Основи управління інвестиціями підприємства	2	1
9	Управління ризиками підприємства	2	1
	Разом	20	8

6. Самостійна робота студентів

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Місце фінансового менеджменту у загальній системі управління підприємством. Основні принципи фінансового менеджменту. Функції та обов'язки фінансового менеджера	6	12
2	Розроблення фінансової політики підприємства. Формування портфеля стратегічних альтернатив фінансового розвитку підприємства.	8	12
3	Система бюджетів підприємства. Системи внутрішнього фінансового контролю	6	8
4	Політика формування оборотних активів підприємства. Управління фінансуванням оборотних активів за рахунок чистого оборотного капіталу.	12	16
5	Система «витрати-обсяг-прибуток». Управління емісією акцій. Лізинг, його зміст та порядок здійснення. Управління залученням товарного кредиту. Управління облігаційними позичками.	10	14
6	Оптимізація грошових потоків підприємства. Система платіжних календарів підприємства.	8	10
7	Інвестиційна політика підприємства, її сутність та типи. Моделі оцінки вартості окремих фінансових інструментів. Формування портфеля інвестицій.	10	12
8	Формування портфеля ризиків підприємства. Методи прийняття управлінських рішень в умовах ризику та невизначеності. Зовнішнє страхування фінансових ризиків.	10	14
9	Основні фактори, що обумовлюють виникнення фінансової кризи підприємства, ідентифікація параметрів фінансової кризи.	8	12
	Разом	78	110

7. Методи навчання

В процесі проведення лекційних та практичних занять із навчальної дисципліни “Фінансовий менеджмент” використовуються такі методи активного навчання:

- тематичні тести;

Національний університет

- розв'язування задач;

та управління підприємствами

- ділові ігри;

- виконання аналітичних завдань.

В ході проведення занять використовуються наступні ТЗН:

- мультимедійні засоби для слайдової презентації (у програмі Power Point) лекційного матеріалу;
- друковані роздаткові матеріали.

8. Методи контролю

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів з навчальної дисципліни “Фінансовий менеджмент”, є:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати процеси, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів усіх форм контролю передбачено у 100-бальній шкалі.

Критерії оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних, результати самостійної роботи студентів) проводиться у % від кількості балів, виділених на завдання, із заокругленням до цілого числа:

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу передбачається проведення таких видів контролю:

- поточний контроль здійснюється за допомогою проведення усного та письмового опитування, тестування, виконання контрольних робіт після вивчення змістових модулів;
- підсумковий контроль: залік.

Для діагностики якості навчання використовується 100-бальна шкала оцінювання.

9. Розподіл балів, що отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	100
3	20	7	15	13	10	12	10	10	

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
90-100	зараховано
82-89	
74-81	
64-73	
60-63	
35-59	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення дисципліни

Методичне забезпечення навчальної дисципліни “Фінансовий менеджмент” включає:

- опорний конспект лекцій на паперовому носії;

- опорний конспект лекцій на електронному носії;
- друкований роздатковий матеріал.

11. Рекомендована література

Базова література

1. Бланк І.А. Основи фінансового менеджменту – К.: Ника-Центр, 1999/– 259 с.
2. Брігхем С.Ф. Основи фінансового менеджменту. – Київ : Видавництво “Молодь”, 1999. – 1000 с.
3. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий менеджмент: Підручник. – Київ : Центр учбової літератури, 2009. – 520 с.
4. Момот Т. В., Безугла В. О., Тараруєв Ю. О., Кадничанський М. В., Чалий І. Г. Фінансовий менеджмент : Навч. посібник / За ред. Момот Т. В. – Центр учбової літератури, 2011. – 712 с.
5. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент : Підручник. – К. : Знання, 2006. – 439 с.

Допоміжна література

1. Баканов М.И., Шеремет А.Д. Теория экономического анализа : Учебник. – 4-е изд. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 416 с.
2. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент : Учебный курс. – К. : Эльга-Н, Ника Центр, 2002. – 448 с.
3. Грідчіна М.В. Фінансовий менеджмент. – К. : МАУП, 2002. – 106 с.
4. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент. – К. : ЦУЛ, 2002. – 496 с.
5. Ковалев В.В., Ковалев В.В. Финансы предприятий : учебник. – М. : Изд. Проспект, 2004. – 352 с.
6. Копилюк О.І., Штангрет А.М. Фінансова санація та банкрутство підприємств : навчальний посібник. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. - 168 с.
7. Кузьменко Л. В., Кузьмін В. В., Шаповалова В. М., Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник. / Херсон: К-89 Олді-плюс, 2003. – 240 с.
8. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність : Навчальний посібник. – Київ : ЦУЛ, 2003. – 376 с.
9. Потій В.З. Финансы підприємств, тести, задачі, методичні рекомендації : Навч. посіб. – К. : КНЕУ, 2005. – 244 с.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

12. Інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75
<http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka>
2. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6
<http://www.libr.rv.ua/>
3. <http://zakon5.rada.gov.ua> – законодавчі та нормативні акти України.
4. <http://www.aup.ru> – адміністративно-управлінський портал
5. <http://www.management.com.ua/> – інтернет-портал для управлінців
6. <http://www.finobzor.com.ua/> – Финансовый обзор
7. <http://window.edu.ru/resource/081/67081> – Портал финансового менеджера

Програму склала

Мороз Е.Г., к.е.н., ст. викладач кафедри менеджменту

Національний університет
водного господарства
та природокористування